

VOORTGEZET ONDERWIJS HOE DENK JIJ OVER RESPECT?

INTRODUCTIEPAGINA

• Algemene informatie

Beste docent,

Voor u ligt de toolkit die RADAR voor u heeft ontworpen. Vanuit de resultaten van de Diverscity-meter is deze toolkit voor u geselecteerd. Deze toolkit is bedoeld om u te ondersteunen bij het bespreekbaar maken van de betekenis van een handicap, de beeldvorming daar omheen en respect en discriminatie. In deze toolkit vindt u 3 oefeningen die u zelf kunt uitvoeren in de klas.

Uit onderzoeken blijkt tussen de 6 en 10% van de jongeren in Nederland een andere seksuele geaardheid of genderidentiteit heeft. Kortom iedereen krijgt in zijn of haar leven te maken met mensen met een andere geaardheid of genderidentiteit. Hoewel er veel verbeterd is in de maatschappelijke acceptatie van lesbiennes, homo's, biseksuelen en transgenders (LHBT), zijn er nog steeds veel mensen die homoseksualiteit als problematisch beschouwen. LHBT-ers ervaren nog steeds pesterijen, intimidatie en zelfs geweld. De negatieve houding hangt volgens het Sociaal Cultureel Planbureau samen met factoren zoals leeftijd (jongeren zijn minder tolerant), sekse (mannen hebben er meer moeite mee), religieuze opvattingen, ontbreken van een openlijke LHBT-er in de eigen sociale omgeving (onbekend maakt onbemind) en gehechtheid aan traditionele rolpatronen. Heteroseksualiteit is de norm in de samenleving. Dit kan leiden tot stress bij LHBT-ers en tot problemen met zelfacceptatie.

Eenzijds kan men dit probleem oplossen door de LHBT-ers meer te beschermen en individueel sterker te maken. Anderzijds is het zeer raadzaam om juist de niet LHBT-jongeren te leren hoe om te gaan met deze diversiteit. Deze toolkit geeft u de handvatten om het onderwerp als een integraal onderdeel van het leven te behandelen. Daarnaast is er het voordeel van de toolkit dat u zonder al te veel moeite deze ook kunt gebruiken voor het bespreken van andere maatschappelijke problemen. U hoeft alleen het onderwerp van seksuele diversiteit te vervangen door het door u gewenste onderwerp. Er zit een voordeel in een vergelijking trekken tussen diverse discriminatiegronden (seksuele geaardheid, etniciteit, ras, handicap, etc.) omdat de leerlingen dan kunnen ontdekken dat het effect van uitsluiting ongeacht de discriminatiegrond eigenlijk altijd hetzelfde is. De pijn, verdriet, angst en woede zijn overeenkomstig ook al is de grond anders. Hierin ligt mogelijk een optie om groepen die normaal elkaar nogal willen uitsluiten dichter bij elkaar te kunnen brengen door hun overeenkomstige ervaringen te kunnen delen.

Om het voor u als docent makkelijker te maken het onderwerp van seksuele diversiteit te bespreken is deze toolkit ontwikkeld door RADAR in opdracht van de Gemeente Rotterdam. Voor meer vragen of informatie, kunt u contact opnemen met diverscity010@radar.nl of 010 – 411 39 11.

• Info toolkit:

HOE DENK JIJ OVER RESPECT?

DOELSTELLING	- het zich inleven in de positie van mensen met een handicap- duidelijk maken hoe weinig de meeste deelnemers van gehandicapten afweten- Inzien hoe beelden in de media gebruikt worden- Kritisch leren kijken naar wat het nieuws ons vertelt- Inzien hoe beeldvorming werkt

- leerlingen kunnen verwoorden wat respect is en wat een open discussie inhoudt.
- Leerlingen zijn instaat om een open discussie met elkaar aan te gaan waarin respect en discriminatie centraal staan.

BESCHRIJVING

Deze toolkit bestaat uit 3 oefeningen.

In de eerste oefening kunt u geregisseerd allerlei vragen laten passeren die de leerlingen misschien niet zelf durven te stellen. Aan de leerlingen wordt om de beurt gevraagd om de vraag te beantwoorden die in hun envelop zit. Na het antwoord kan de docent er voor kiezen om ook andere leerlingen te laten aangeven wanneer zij een ander antwoord hebben. Eventueel inclusief de reden waarom hun antwoord afwijkt.

De tweede oefening heeft als doel de leerlingen te laten inzien dat wat in de media verschijnt niet per definitie de (enige) waarheid is. Spelenderwijs leren ze dat er verschillende perspectieven zijn voor vele situaties en dat men die diversiteit kan respecteren, ook al is men het niet altijd eens met het perspectief van een ander.

De derde oefening is een groepsgeprek waarbij de nadruk ligt op respect. Samen gaat u met de leerlingen op onderzoek om te komen tot wat respect is, waardoor het verzwakt of versterkt kan worden. Hierna wordt een brug gemaakt naar de onderwerpen vooroordelen en discriminatie. Beide onderwerpen spelen op dit moment een nogal prominente rol in het maatschappelijk debat, iets wat leerlingen ook niet zal ontgaan.

TIJDSINVESTERING

Deze toolkit duurt 180 minuten en wordt verspreid over 3 lessen.

INHOUD TOOLKIT

Oefening 1		HET ENVELOPPENSPEL	
Doel:			
<ul style="list-style-type: none"> - het zich inleven in de positie van mensen met een handicap - duidelijk maken hoe weinig de meeste deelnemers van gehandicapten afweten 			
Tijdsduur:			
60 minuten			
Doelgroep:			
Dit spel werkt bij praktisch iedere doelgroep, maar vooral ook geschikt voor schijntolerante of erg passieve groepen. Wel bestaat de kans dat het spel minder werkt bij groepen die het moeilijk vinden om over hun eigen persoonlijke mening te praten (komt voor bij allochtone groepen en groepen uit streng christelijke milieus)			
Stap	Actie docent		
1	De docent maakt enveloppen met vragen klaar, voor iedere deelnemer één envelop. Vragen die in de enveloppen kunnen zitten, zijn bij voorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Vind je dat je bij de Efteling voorrang moet krijgen in de wacht rij voor een attractie als je een handicap hebt?</i> - <i>Op welke manier is jouw leven anders dan dat van een niet gehandicapte jongere?</i> 		

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Vind je het logisch dat je vriend(inn)en je niet mee vragen als ze iets sportiefs gaan doen?</i> - <i>Hoe denk je aan een relatie te komen?</i> - <i>Is het niet veel makkelijker om met allemaal gehandicapten samen te wonen?</i> - <i>Vind je dat iedere school aangepast moet worden zodat jij daar mogelijk naar school kan gaan?</i> - <i>Vind je het normaal dat je als gehandicapte minder gaat verdienen dan de andere werknemers wanneer je op grond van je handicap minder snel werkt?</i> - <i>Als je gaat daten op internet, vertel je dan meteen dat je een handicap hebt?</i> - <i>Vind je het normaal dat je voor je begeleider in je dagelijkse levensverzorging op vakantie ook diens reiskosten moet betalen?</i> - <i>Mag je als verstandelijk gehandicapte vader of moeder mag worden?</i> - <i>Mag je handicap meespelen in een sollicitatie die je hebt lopen bij een bedrijf?</i> - <i>Vind je dat mensen met een handicap, omdat ze al een achterstand hebben, voorrang mogen krijgen bij het verkrijgen van werk? (positieve discriminatie)</i> - <i>Als je handicap je eigen schuld is, mag je dan wel aanspraak maken op extra subsidies voor mensen met een handicap?</i> - <i>Je baas mag jou ontslaan omdat je een ongeneeslijke ziekte bv kanker of astma hebt?</i> - <i>Heb je recht op medische hulp bij een chronische ziekte als je in de gevangenis zit met een levenslange straf ?</i> - <i>Als je veel rookt heb je dan wel recht op een transplantatie van een nieuwe long als je oude long niet goed functioneert?</i> - <i>Is het je eigen schuld als je, omdat je veel te dik bent, geen baan krijgt?</i> - <i>Vind je het erg als men over je handicap een grapje maakt?</i> - <i>Vind je het erg dat, wanneer jij ergens met het openbaar vervoer naar toe moet, je dat 4 uur van te voren bij de vervoerder bekend moet maken?</i> - <i>Vind je het begrijpelijk dat er cafés zijn waar ze je weigeren omdat ze denken dat het zo druk is dat het onveilig voor je wordt omdat je in een rolstoel zit?</i> - <i>Vind je het nodig om, als jouw handicap niet direct zichtbaar is, dit bij nieuwe medeleerlingen te melden?</i> - <i>Vind je dat de Nederlandse overheid je terug mag sturen als je als vluchteling naar Nederland komt en je komt er hier pas achter dat je een ernstige ziekte hebt?</i> - <i>Vind je dat jouw vrienden altijd rekening moeten houden met jouw handicap als ze iets plannen?</i> - <i>Vind je dat je als gehandicapte zielig bent?</i> - <i>Vind je dat je je brandwonden moet bedekken zodat andere mensen niet van je schrikken?</i>
2	<p>De docent geeft van tevoren duidelijk aan dat het een spel betreft en speelt zelf de onwetende. De deelnemers spelen de ervaren persoon met een handicap. Het spel bestaat uit kaartjes, waarop vragen staan, die vaak aan gehandicapten of chronisch zieken gesteld worden. Elk kaartje zit in een gesloten envelop.</p> <p>De docent loopt rond met de stapel enveloppen en laat willekeurig iemand een envelop trekken die door deze persoon zelf beantwoord moet worden (er vanuit gaande dat men zelf dan ook gehandicapt is → inleving in de positie van de gehandicapte). De docent vraagt alleen verduidelijking en informatie naar aanleiding van de antwoorden die door de deelnemers gegeven worden. Wel kan de vraag na beantwoording doorgespeeld worden naar de hele klas (“Zijn er mensen die hier anders over denken?”)</p>
3	<p>De docent geeft aan dat het spel kan beginnen. Men moet het spel wel alert volgen zodat je kunt ingrijpen zodra het ‘uit de hand loopt’ en je vragen ter verduidelijking kunt stellen</p>
4	<p>In de nabespreking kan de docent de volgende soort vragen stellen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Vraag aan de deelnemers of er vragen waren waar zij nu nog eens met elkaar over zouden willen praten.</i>

	<ul style="list-style-type: none"> - Bied de mogelijkheid aan de deelnemers om op eventuele vragen terug te mogen komen. - Hoe ervoeren zij het feit dat zij moesten antwoorden alsof zij gehandicapt waren? - Zouden zelf altijd eerlijk op deze vragen antwoorden als ze gehandicapt zouden zijn?
--	--

Oefening 2 KOPPENSNELLERS

Doel:

- Inzien hoe beelden in de media gebruikt worden
- Kritisch leren kijken naar wat het nieuws ons vertelt
- Inzien hoe beeldvorming werkt

Tijdsduur:

60 minuten

Doelgroep:

De groep moet minstens uit 6 mensen bestaan

Stap	Actie docent
1	De docent zoekt vijf à zes foto's uit kranten en tijdschriften die betrekking hebben op discriminatie en diversiteit
2	De docent plakt de foto's bovenaan een groot vel papier en hangt deze in de groep op
3	De docent zorgt dat er voor iedere deelnemer een strookje rood papier en een strookje groen papier is.
4	De docent legt de deelnemers uit dat zij individueel bij iedere foto twee onderschriften of koppen moeten maken: een negatieve (rood) en een positieve (groen).
5	Als men dit gedaan heeft plakt men de stroken onder de foto (de negatieve rechts, de positieve links)
6	Vervolgens gaan de deelnemers de onderschriften of koppen met elkaar vergelijken.
7	De docent zorgt dat iedereen weer op zijn plaats zit voordat de nabespreking begint.
8	De docent kan voor de nabespreking de volgende vragen gebruiken: <ul style="list-style-type: none"> - Hoeveel verschillende interpretaties waren er per foto? - Zagen verschillende mensen verschillende dingen in dezelfde foto's? - Als je een krant of tijdschrift leest, wat valt je het meest op: de foto of het onderschrift? - In hoeverre vertellen foto's altijd de waarheid rondom een situatie? - Hoe gebruiken redacteuren foto's om informatie over te brengen, emoties op te roepen of sympathie te verkrijgen?
9	De docent gaat in op de koppeling van deze oefening naar beeldvorming zoals men die in de eigen omgeving tegenkomt of kan tegenkomen.

Oefening 3 GROEPSPREK RESPECT/VOOROORDELEN/DISCRIMINATIE

Doel:

- leerlingen kunnen verwoorden wat respect is en wat een open discussie inhoudt.
- Leerlingen zijn instaat om een open discussie met elkaar aan te gaan waarin respect en discriminatie centraal staan.

Tijdsduur:

60 minuten

Stap	Actie docent
1	<p>Inleiding:</p> <p>Het is de bedoeling om met deze oefening zoveel mogelijk proberen aan te sluiten op de belevingswereld van de jongeren.</p> <p><i>'Een van de onderwerpen die jongeren op die leeftijd zeer bezig houdt is respect. Dit onderwerp komt tot nu toe vaak naar voren in individuele gesprekken met jongeren. Het is een gevoel waar zij behoefte aan hebben, maar tegelijkertijd ook vaak het onderwerp waar zij als groep op worden afgerekend door de maatschappij. Voor de meeste jongeren is het moeilijk uit te leggen wat respect is. Toch wordt respect gebruikt om andere mensen te mogen discrimineren door de jongeren.'</i></p>

	De docent gebruikt zoveel mogelijk spiegelen als methode om de discussie te leiden, waarbij hij niet alleen spiegelt naar de persoon die iets gezegd heeft, maar ook naar de andere deelnemers om hun een reactie uit te lokken.
2	De docent opent de discussie met onderstaande vragen om zo toch duidelijk te krijgen wat respect voor de deelnemers is en betekent. Overigens de vragen kunnen in willekeurige volgorde worden gesteld (vaak is een vraag als wat is respect moeilijker te beantwoorden dan de vraag of je respect kunt verliezen en zo ja, wat verlies je dan?). <ul style="list-style-type: none"> - <i>'Wat is respect?'</i> - <i>'Wat betekent respect voor jou?'</i> - <i>'Hoe kan je respect verliezen?'</i> - <i>'Hoe kan je respect krijgen of verdienen?'</i>
3	Start als bruggetje van respect naar vooroordelen een discussie met de volgende vraag: <i>'Voor wie heb je geen respect en waarom niet?'</i> Doel: Duidelijk maken waarom je voor sommige mensen geen respect hebt of wil hebben? Op basis waarvan weet je dingen over hen? Basis: vooroordelen.
4	Verdere vragen die je hierna kunt stellen zijn: <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Wat zijn vooroordelen?</i> (Vooroordelen zijn meningen die niet op feiten zijn gebaseerd. Het is vaak het 'over één kam scheren' van mensen in een bepaalde groep.) 2. <i>Waarom hebben mensen vooroordelen?</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Het is gemakkelijk om vooroordelen te hebben.</i> - <i>Het maakt de wereld overzichtelijk.</i> - <i>Je weet niet alles van iedereen.</i> - <i>Napraten van anderen (overnemen van meningen van anderen)</i> - <i>Beïnvloeding door anderen.</i> - <i>Beïnvloeding door de media (televisie, radio, internet, tijdschriften / kranten).</i>
5	Hierna wordt de discussie omgezet naar discriminatie. In dit onderdeel gaat het met name om de eigen ervaringen van de deelnemers met discriminatie. Vragen die hierbij gesteld kunnen worden zijn: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Wat doet discriminatie met jezelf, voel je je minder, ben je boos of laat het je koud?</i> - <i>Weerhoudt discriminatie je van het doen van bepaalde activiteiten?</i> - <i>Doe je bepaalde dingen anders uit angst voor discriminatie of juist omdat je gediscrimineerd wordt?</i> - <i>Kun je iets doen tegen discrimineren, zo ja wat?</i>
6	Komt de groep niet op gang, dan kan je eerst wat algemene vragen stellen over discriminatie: <ul style="list-style-type: none"> - <i>'Wat is discriminatie?' (Mensen anders behandelen, van uitsluiten of pesten tot veel ergere dingen, omdat ze wegens geslacht, ras, religie of seksuele voorkeur anders zijn.)</i> - <i>'Noem eens meer gronden waarop mensen discrimineren?'</i> - <i>'Wat zijn de uitingen van discriminatie?'</i> - <i>'Waarom denk je dat mensen discrimineren?'</i> - <i>'Kunnen vooroordelen discriminatie veroorzaken?'</i>
7	Afronding discussie: De docent vat de discussie kort samen en toetst in hoeverre de mening van de deelnemers nog overeen komt met het begin van de discussie.

NABLAD

• Colofon

Copyright tekst Stichting RADAR, 2016

Niet uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm en op welke wijze dan ook, zonder bronvermelding.

Tekst en ontwikkeling van de toolkits: Lavern Muller
Rob Stoop

Stichting RADAR
Grotekerkplein 5
3011 GC Rotterdam
010 – 411 39 11

Hopelijk heeft u aan de hand van deze toolkit een goed gesprek met uw leerlingen gehad over handicap, beeldvorming, respect en discriminatie. En zijn een aantal van hun mogelijke vooroordelen weggenomen. Het is belangrijk om kinderen reeds vanaf jonge leeftijd te laten kennis maken met (seksuele) diversiteit.

Mocht u geïnteresseerd zijn in nog meer toolkits, dan kunt u deze vinden via <http://diverscity010.nl/toolkits/>

